

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
А288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

Список використаної літератури

1. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
2. Шестерніна Н. П. Гарантії та стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск № 1 (41). 2019. С. 120–124. URL: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/19475>
3. Про затвердження Стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі : Наказ Міністерства юстиції України від 21.12.2017 № 4125/5 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1554-17#Text>
4. Сміт Р. Міжнародні стандарти надання правової допомоги: порівняльний аналіз. *Юридична газета*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/-mizhnarodni-standarti-nadannya-pravovoyi-dopomogi-porivnyalniy-analiz.html>
5. Справа «Яременко проти України» (Заява № 32092/02) : Рішення Європейського суду з прав людини від 12.06.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_405#Text

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Сковородецька Т. В.

студентка 2-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА

Цифровізація судочинства є невід’ємним елементом модернізації правової системи, що покликана забезпечити оперативність, прозорість та доступність правосуддя. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобальної цифрової трансформації перед адвокатурою постають нові виклики, пов’язані з необхідністю адаптації професійної діяльності до сучасних технічних реалій.

Дистанційний формат взаємодії з клієнтами та колегами, зумовлений об’єктивними обставинами, сприяв активному впровадженню адвокатами різноманітних цифрових інструментів і комунікаційних платформ, зокрема Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Join.Me [1].

Проте використання таких сервісів у професійній діяльності юристів виявило низку проблем, головною з яких є гарантування конфіденційності комунікації та збереження адвокатської таємниці. Відтак постала нова професійна вимога — оперативне освоєння сучасних інформаційних технологій, щоб підтримати належний рівень адвокатського представництва в умовах цифрових змін [2].

Розвиток новітніх технологій і цифрових засобів комунікації спричинив суттєві інноваційні зміни в адвокатській діяльності. Зокрема, значного поширення набули електронний документообіг та цифровий обмін даними, що спрощують роботу з процесуальними документами. Використання соціальних мереж також стало важливим інструментом для налагодження контактів із клієнтами та комунікації в професійному середовищі. Широко застосовується штучний інтелект для аналізу великих обсягів правової інформації, підготовки процесуальних документів і пошуку релевантної судової практики. Адвокати активно використовують відеоконференції для проведення консультацій і взаємодії з колегами, а також віртуальні технології для моделювання судових процесів та підготовки до засідань. Значну роль відіграють онлайн-бібліотеки та бази даних, які забезпечують доступ до актуальної інформації та сприяють розробці ефективної правової стратегії.

Цифрові трансформації в адвокатурі відбуваються на трьох рівнях. Перший охоплює автоматизацію професійних процесів через створення спеціалізованих ІТ-рішень, що дозволяють оптимізувати надання правової допомоги. Такі технології сприяють підвищенню ефективності роботи адвокатів і водночас роблять консультації більш доступними для громадян, адже передбачають створення довідкових систем права, платформ для аналізу судової практики та юридичних чат-ботів. Другий рівень полягає у цифровізації діяльності, яка передбачає розвиток інформаційного середовища та цифрової інфраструктури для підтримки судових процесів і реалізації професійних функцій адвоката. Третій рівень — це інформатизація діяльності органів адвокатського самоврядування та Національної асоціації адвокатів України, що має на меті спрощення адміністративних процедур і вдосконалення взаємодії всередині системи.

Означені напрями цифровізації актуалізують питання, пов'язані з професійною підготовкою адвокатів. Зокрема, потребує уваги рівень комп'ютерної грамотності та технічного забезпечення. Ефективне використання сучасних інформаційних інструментів, участь у дистанційних судових засіданнях і робота з електронними базами даних потребують наявності стабільного й швидкісного інтернет-з'єднання, а також якісної техніки. Водночас актуальними залишаються ризики кіберзлочинності — зокрема, зараження вірусами чи хакерські атаки, які можуть загрожувати конфіденційності даних.

Окремий пласт проблем становлять морально-етичні виклики, пов'язані з дотриманням норм професійної поведінки в цифровому середовищі. Правила адвокатської етики регулюють поведінку адвокатів у мережі Інтернет, включаючи питання використання ліцензійного програмного забезпечення та захисту інформації клієнтів.

Сучасна українська адвокатура стикається також із практичними труднощами, зумовленими воєнним станом. Серед них — обмежений доступ до інформації, перебої з електропостачанням, необхідність фіксації воєнних злочинів та забезпечення доказової бази у цифровому форматі. Швидкий розвиток технологій вимагає від адвокатів постійного вдосконалення навичок роботи з інформаційними системами, адже саме це дозволяє підвищити якість правової допомоги та забезпечити ефективний захист інтересів клієнтів.

Застосування цифрових технологій у юридичній сфері зумовлене тим, що надання правової підтримки сьогодні неможливе без використання комплексних інформаційно-аналітичних, пошукових і комунікативних інструментів. В умовах воєнних дій адвокатська практика стикається з додатковими труднощами: неможливістю особистих зустрічей з клієнтами, обмеженням паперового документообігу та потребою оперативного створення електронних доказів для фіксації злочинів і підтвердження завданої майнової шкоди.

Складність у діяльності адвокатів та інших правників сьогодні становить правильне й своєчасне формування електронних доказів, до яких належать графічні матеріали, фотографії, плани, відео- та аудіо-записи, що фіксують сліди правопорушень або злочинів і підтверджують завдану матеріальну шкоду. Важливість оперативної фіксації таких доказів обумовлена тим, що вони можуть бути втрачені або змінені у майбутньому.

Відповідно до положень чинного законодавства України, електронні докази визначаються як інформація в цифровій формі, що містить відомості про фактичні обставини, які мають значення для розгляду справи. До них належать електронні документи — текстові файли, графічні зображення, фотографії, плани, відео- та звукозаписи, вебсайти та їх сторінки, мультимедійні й текстові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі відомості можуть зберігатися на різних носіях — мобільних телефонах, картах пам'яті, флеш-накопичувачах, серверах, системах резервного копіювання чи у хмарних сховищах, у тому числі в мережі Інтернет [5].

Згідно із Законом України «Про електронні довірчі послуги», електронний підпис є інструментом, що забезпечує електронну ідентифікацію особи, яка підписує документ, і підтверджує достовірність підписаних даних. Використання кваліфікованого електронного під-

пису надає таким даним юридичну силу, прирівнюючи їх до підпису власноручного (ст.ст. 14, 18, 23). Водночас відсутність кваліфікованого підпису може викликати сумніви щодо автентичності інформації в електронній формі [3].

Варто звернути увагу на сучасні технічні рішення, які сприяють фіксації правової інформації. Одним із таких інструментів є мобільний застосунок «EyeWitness to Atrocities», створений для документування фото- та відеодоказів злочинів, що дозволяє забезпечити їх достовірність і прийнятність у правовому процесі.

Узагальнюючи зазначене, можна зробити висновок, що процес цифровізації відіграє ключову роль у трансформації правової сфери, надаючи їй нових можливостей і форм реалізації. Розвиток цифрового середовища передбачає вдосконалення управління інформаційними системами, що сприяє активнішій участі адвокатів у реалізації концепції «електронного правосуддя», а також їх залученню до створення та впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС). Крім того, важливим напрямом є розширення доступу до державних реєстрів і баз даних, що значно підвищує ефективність адвокатської практики.

Не менш актуальною є ініціатива створення онлайн-бібліотеки сучасної юридичної літератури, доступ до якої адвокати могли б отримувати через «особистий кабінет» на офіційному сайті Національної асоціації адвокатів України [4].

Отже, цифровізація судочинства є як викликом, так і можливістю для розвитку адвокатської професії. Успішна адаптація до цифрових реалій можлива лише за умови поєднання технічної обізнаності, правової компетентності та дотримання етичних стандартів. Подальше вдосконалення законодавчої бази, навчання адвокатів сучасним технологіям і забезпечення належного рівня інформаційної безпеки є ключовими напрямками для підвищення ефективності адвокатської діяльності в умовах цифрової епохи.

Список використаної літератури

1. Блажівська Н. Цифрова трансформація судочинства: міжнародний досвід та висновки для України. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Cifrova_transformacia.pdf.
2. Завадський А. А. Інформаційна та кібербезпека адвокатської діяльності: теоретичні та практичні аспекти (досвід США). *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 321–323.
3. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.

4. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. Рішення Вищої ради правосуддя. Положення від 17.08.2021 № 1845/0/15—21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>
5. Мілімко Л. В., Жидовцев Я. В. Електронні докази в кримінальному судочинстві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Вип. 88, ч. 3. С. 304—306. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/47-2.pdf>

Науковий керівник: завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Бакайнова Нана Мезенівна**

Слободяник А. І.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ НАЛАГОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ АДВОКАТА З КЛІЄНТОМ

Успішна адвокатська діяльність неможлива без налагодження ефективного психологічного контакту з клієнтом. Саме взаєморозуміння, довіра та емоційна врівноваженість формують основу конструктивної взаємодії між адвокатом і особою, яка звернулася по правничу допомогу. Професійні знання, навіть найвищого рівня, не забезпечують повного успіху без уміння встановити контакт із клієнтом, зрозуміти його емоційний стан, потреби та очікування [1, с. 158].

Налагодження психологічного контакту — це складний процес, у якому адвокат повинен проявити не лише професійну компетентність, а й емпатії, доброзичливість та щирість у спілкуванні. Без цього клієнт може не розкрити всі обставини справи, що, своєю чергою, зменшує ефективність надання правничої допомоги.

Особливої уваги заслуговує етап першого контакту з клієнтом, адже саме перші хвилини спілкування можуть бути вирішальними у побудові довірчих відносин (зауважимо, почуття довіри може виникнути і пізніше). Молоді адвокати, не маючи достатнього життєвого та професійного досвіду, можуть бути надмірно формальними або, навпаки, занадто емоційними. Важливо дотримуватись професійного балансу — демонструвати компетентність і впевненість, але водночас не бути байдужими чи зверхніми. Крім того, значну роль у побудові психоло-